

Sacrum v umeleckej inšpirácii

Sacrum in artistic inspiration

PAVOL RUSKO

Katolícka univerzita v Ružomberku
Pedagogická fakulta

Abstract:

In the post, I will talk about the need for sincerity in artistic expression, the search for motivation for artistic creation, and the ways of an author's approach to solving sacred topics. Using the examples of my own realization of monumental works in the sacred space, I will present the sanctity of inspiration, the way of choosing a technique and problems in fulfilling artistic ambitions.

Keywords: sacrum – inspiration – author's statement – artistic work

Sacrum

Latinské slovo „sacrum“ prekladáme do slovenčiny ako „sakrálny“. V synonymickom slovníku slovenského jazyka je význam slova „sakrálny“ definovaný ako *posvätný, svätý, chrámový; bohoslužobný a pod.* Najbližšie k vysvetleniu slova SACRUM v názve môjho príspevku sú slová „posvätný, svätý“. Teda možno by bol lepší názov „Posvätnosť umeleckej inšpirácie“. Akási nedotknuteľnosť, čistota, vzácnosť, výnimočnosť. Niečo, čo vychádza z úprimnosti a presvedčenia autora bez nasledovných kalkulov. Môže sa týkať tém, techník, spôsobu realizácie, výberu priestoru a pod. Použil som latinské slovo, aby v ňom ostala zachovaná tradícia a pocit tajomna. **Sacrum** – keď sa hovorí o božských veciach, nachádza sa téma v oblasti posvätna, posvätné božské tajomstvo (tajnosť – secretum).

Pieta / Michelangelo Buonarroti / chrám sv. Petra, Rím /

Inšpirácia

je vnuknutie, popud k tvoreniu (obyčajne umeleckému), tvorivé nadšenie, tvorivá nálada.

Stvorenie Adama / Michelangelo Buonarroti /
výjav z knihy Genezis na strope Sixtínskej kaplnky vo Vatikáne z rokov 1508 - 1512

Marek Orko Vácha vo svojej knihe *Radosť z Boha* hovorí: „Cesta k Bohu je cestou do tvojej duše. Na inom mieste: Konečným produktom modlitby je Duch svätý, ktorého Boh dáva tomu, kto ho prosí. Duch svätý, Život sám, najnedefinovateľnejšia postava Trojice Duch svätý, Dych svätý, Je Prítomnosť, Živosť“.

Pre štruktúru dokumentovania vlastnej sakrálnej tvorby a pre jednoznačnosť porozumenia informácie som zvolil nasledovný spôsob:

- a. uvediem názov diela,
- b. predstavím obrázky návrhu a výslednú realizáciu diela,
- c. potom informácie o diele v poradí:
inšpirácia – motivácia – realizácia.

„DOBRY PASTIER“

Dobry pastier / Pavol Rusko / akryl na plátne, 100 x 80 cm

Inšpirácia

Ježiš povedal: „Veru, veru, hovorím vám: Kto nevchádza do ovčince bránou, ale prelieza inokade, je zlodej a zbojník. Kto vchádza bránou je pastier oviec. Pán je môj pastier, nič mi nechýba, pasie ma na zelených pašienkach (Ž 23).

Motivácia

Urobiť radosť prof. Tadeuszowi Zasepovi

Realizácia

maľba, akryl na plátne, 120 x 100 cm

„RADOSTNÝ RUŽENEC“

Inšpirácia

Radostný ruženec

Motivácia

Realizovať vitráže v kostole v Šumiciach na Morave

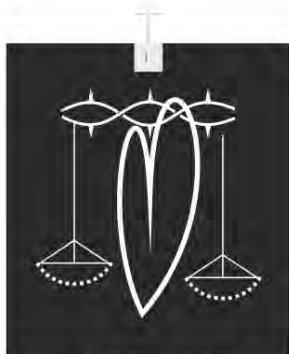
Realizácia

Klasická vitráž 500 x 140 cm, 6 ks

Predpokladaná doba realizácie... cca 3 roky

Schválené Olomouckým arcibiskupstvom, liturgickou komisiou
Nerealizované!

„KRÍŽOVÁ CESTA“

Pán Ježiš je odsúdený na smrť

Pán Ježiš berie na svoje plecia kríž

Pán Ježiš prvý raz padá pod krížom

Pán Ježiš sa stretá so svojou matkou

Šimon z Cyřeny pomáha Pánu Ježišovi niesť kríž

Veronika podáva Pánu Ježišovi šatku

Pán Ježiš druhý raz padá pod krížom

Pán Ježiš napomína plačúce ženy

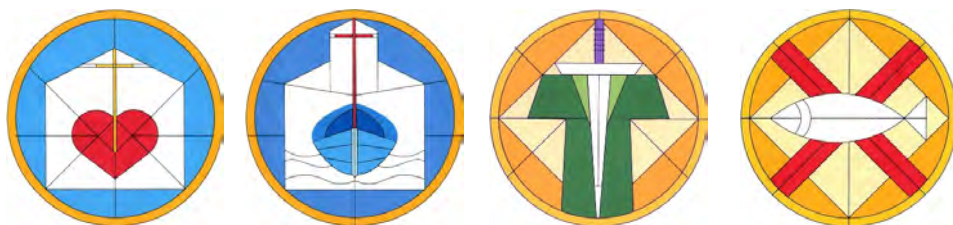

Pán Ježiš tretí raz padá pod krížom

„ATRIBÚTY“

kostola, rodiny, farnosti a spišskej diecézy

Domov / láska, viera, nádej / Kostol / loď, kríž / Sv. Martin / meč a plášť / Sv. Ondrej / kríž a ryba/

Inšpirácia

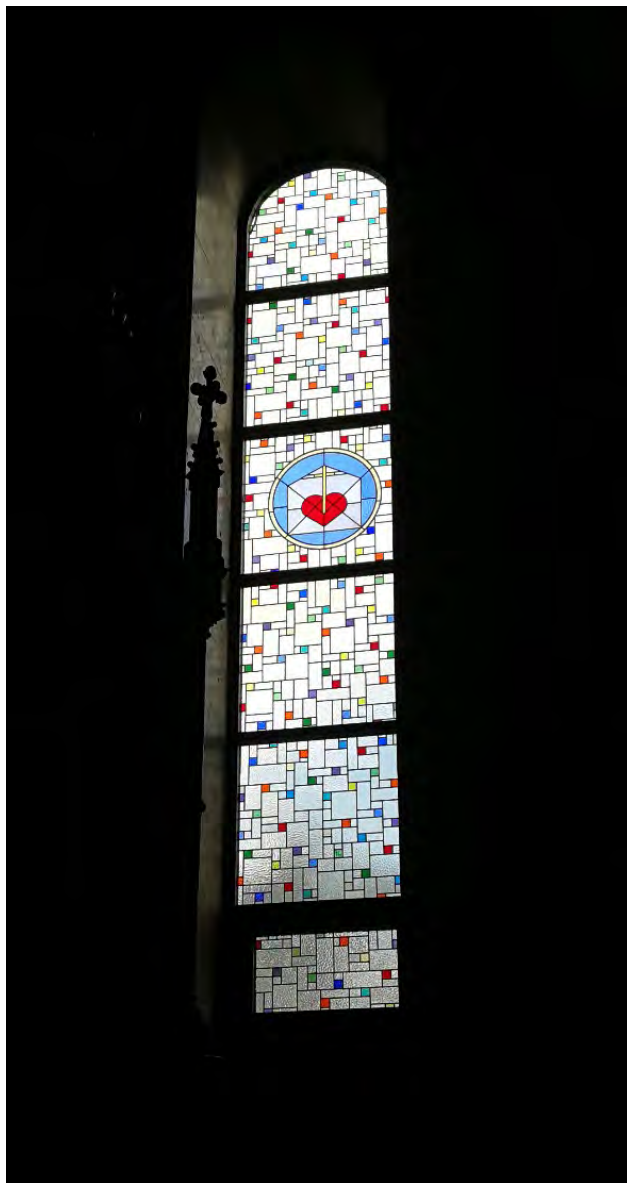
Atribúty kostola, rodiny, farnosti a spišskej diecézy

Motivácia

Realizovať vitráže v kostole, kde sa nachádzajú vitráže Ľudovíta Fullu, nájsť spôsob vlastného vyjadrenia

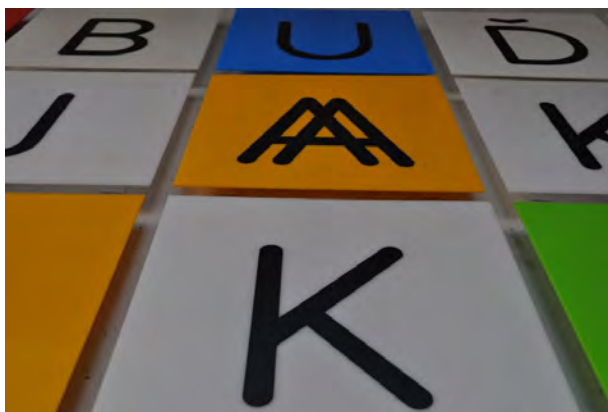
Realizácia

Farebné vitráže v Sanktuáriu, 4 ks okná 500 x 100 cm,
Kostol sv. Ondreja v Ružomberku
Spolupráca s dekanom Alojzom Kostelanským

/ Detail výslednej realizácie /

„OTČENÁŠ“

Inšpirácia

Modlitba „Otčenáš“

Motivácia

Vytvoriť dielo konceptuálneho charakteru
a darovať ho KU za možnosť realizovať dielo NÁDEJ

Realizácia

200 štvorcov farebného plexiskla 40 x 40 cm,
z fólie plotrované písmo
Univerzitná knižnica KU v Ružomberku

„NÁDEJ“

Libreto

k dielu na dotvorenie interiéru Univerzitetnej knižnice KU v Ružomberku „NÁDEJ“

Viera, **nádej** a láska sú mojimi aktívnymi znakmi kresťanstva. Snažím sa tieto Božské čnosti začleňovať do svojho života a práce. Poslaním Katolíckej univerzity je, podľa môjho názoru, pripraviť mladých ľudí pre život nielen po stránke vedomostno-sociálnej, ale aj duchovnej a morálnej. V univerzitetnej knižnici bude určite množstvo literatúry, ktorá môže tento cieľ naplniť. Ja mám **nádej**, že študenti túto literatúru objavia a odnesú si do života jej pozitívne odkazy.

Farebnosť diela kompozíciu zjednocuje. Obsahuje príbeh farieb spektra od žltej k červenej, cez fialovú k modrej a zelenej. Doplnkové farby detailov vyvolávajú radostnú náladu. Optimizmus, **nádej**. Taktiež riešia druhý problém, keďže z pohľadu nikdy nebude dielo viditeľné v celku. Definujú jednotlivé diely ako samostatné umelecké celky.

V kompozícii nenájdeme dva rovnaké segmenty čo má symbolizovať fantáziu a nedozierne bohatstvo skryté v knihách a kultúre.

Verím, že moju **Nádej** prijmete s Láskou.

/ Návrh celkovej kompozície /

/ detail výslednej realizácie v priestoroch Univerzitetnej knižnice KU v Ružomberku /

Záver

Majakovskij o tvorbe poézie hovorí: Básnik musí mať najprv zásobu aliterácií a keď príde sociálna objednávka, vyberie tie najvhodnejšie a napíše báseň...

Solženicyn v knihe Jeden deň Ivana Denisoviča píše: Umenie nie je čo, ale ako...

Ja dodávam:

Nie je inšpirácia ako inšpirácia, motivácia ako motivácia a s realizáciou to tiež nie je vždy jednoznačné.

Ľudovít Ódor v knihe Rýchlokurz geniality doporučuje: Vyhľadávajte Flow a píše, že psychológ Mihály Csíkszentmihályi prišiel so zaujímavou ideou po tom, keď skúmal, čo prináša úspešným a talentovaným ľuďom radosť.

„Stav, keď sú ponorení do aktivity tak, že úplne prestanú vnímať svet okolo seba – Flow.“

Na základe vlastnej skúsenosti môžem povedať, že poznám takýto stav a viem, že keď príde je potrebné ho využiť v plnej miere. Otvoriť sa inšpirácii, pocítiť jej posvätnosť – „SACRUM“, napojenie sa na Božskú kreativitu s čistým úmyslom

a bez sprievodných kalkulácií s uvedomením si, že najdôležitejšou motiváciou tvorby je:

- tvoriť krásu,
- nachádzať humanistické posolstvá,
- robiť svet lepším.

Nech sú nám mementom slová Milana Rúfusa z básne Pecko sprostáčik:

*„a môžete mať domy v mestách
a jemné púdre na tvári
to nezmení nič na tom
že ste barbari, iba barbari“.*

doc. akad. mal. Pavol Rusko, ArtD.

Nám. Andreja Hlinku 56

034 01 Ružomberok

pavol.rusko@ku.sk